

Małopolska Izba Rolnicza

os. Krakowiaków 45 A/15, 31-964 Kraków
tel./fax (012) 643 17 62/643 16 87
e-mail: mir@mir.krakow.pl
www.mir.krakow.pl

L.dz.: MIR/K -/07/2024

Kraków, 4 lipca 2024 r.

Sz. P. Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych
Parzniew ul. Przyszłości 5
05-804 Pruszków

Szanowny panie Prezesie,

Realizując wnioski zgłoszone przez delegatów Walnego zgromadzenia Małopolskiej Izby Rolniczej, które odbyło się w dniu 17 czerwca 2024 r. w Tarnowie, Zarząd MIR zwraca się z prośbą o podjęcie działań prowadzących do skutecznej realizacji wyszczególnionych poniżej postulatów.

1. Zasady przeprowadzania przetargów na dzierżawę nieruchomości ZWR SP.

Państwa W przepisach określających zasady przeprowadzania przetargów na dzierżawę nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa należy wprowadzić zapis wykluczający czasowo z możliwości udziału w przetargu osób, które uczestniczyły już w przetargu na dzierżawę gruntów z ZWR SP organizowanym przez KOWR, wylicytowały bardzo wysoki czynsz, jednak ostatecznie nie podpisują umowy. Proponujemy, aby okres karencji dla takich osób wynosił odpowiednio:

- 12 miesięcy - w przypadku, gdy wyłoniony kandydat na dzierżawcę nie podpisał umowy incydentalnie (1-krotnie);
- 36 miesięcy - w przypadku, gdy wyłoniony kandydat na dzierżawcę nie podpisze umowy co najmniej 2-krotnie.

2. Wymogi determinujące uczestnictwo w systemie IP.

Rolnicy wykazują coraz większe zainteresowanie udziałem w certyfikowanym systemie integrowanej produkcji roślin (IP), jednak ostatecznie rezygnują ze zgłoszenia się do jednostki certyfikującej z uwagi na zbyt rygorystyczne wymogi. Aby uelastyczyć obowiązujące kryteria małopolscy producenci postulują o:

- 1) wprowadzenie zmian w metodykach IP, aby obowiązek zakupu kwalifikowanego materiału siewnego/sadzeniakowego dotyczył nie 100%, a 50% powierzchni deklarowanej do uprawy w tym systemie. Wysokie koszty, związane z zakupem kwalifikowanego materiału siewnego, często przekraczają możliwości finansowe rolników, a zakup drogiego materiału siewnego czy sadzeniakowego w ostatecznej kalkulacji kosztów produkcji nie przekłada się na wzrost dochodów;
- 2) skrócenie terminu na zgłoszenie zamiaru stosowania IP do jednostki certyfikującej z minimum 30 dni przed siewem albo sadzeniem roślin, do minimum 14 dni przed wykonaniem siewu / sadzenia roślin.

3. Kształtowanie i dbałość o pozytywne postrzeganie polskiego rolnika.

Pomimo tego, że współcześni Polacy są w zdecydowanej większości potomkami chłopów, z przykrością stwierdzamy, że postrzeganie rolnika przez znaczną część polskiego społeczeństwa oparte jest nie o wiedzę, lecz fałszywe przekonania i krzywdzące stereotypy. Odczucia rolników potwierdzają m.in. badania ankietowe

przeprowadzone na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu (źródło: <https://www.topagrar.pl/articles/strefa-kobiet/jak-jest-dzisiaj-postrzegany-rolnik-2454387>), które wskazują m.in., że:

- 42% rolników spotka się ze stwierdzeniem o ich znikomym udziale w produkcji roślinnej, z uwagi na fakt samoczynnego wzrostu roślin na polu („Chłop śpi a w polu mu rośnie”);
- 21% rolników spotkało się ze stwierdzeniem, że „pracuje kiedy chce”;
- 29% rolników spotkało się z zarzutem odpowiedzialności za wysokie ceny produktów;
- 27% rolników słyszy, że zarabia pieniądze w łatwy sposób;
- 21% rolników często słyszy, że jeździ na wakacje za dopłaty;
- 5% rolników usłyszało wyrazy uznania;
- 6% rolników spotkało się ze stwierdzeniem „pracując w rolnictwie odgrywasz ważną rolę w wyżywieniu społeczeństwa”.

Tymczasem, rolnictwo to zawód pełen wyrzeczeń, wymagający dużej samodyscypliny i dobrej organizacji czasu. Jednak mało kto wie, że:

- 72,5% rolników pracuje w weekendy (w branży pozarolniczej to 48%);
- 90% rolników pracuje w porze nocnej (w branży pozarolniczej to 34%);
- 60% rolników nie korzysta z 2-tygodniowego urlopu (w branży pozarolniczej to 25%),
- 32% rolników miewa stany depresyjne (w branży pozarolniczej to 46%), jednak zazwyczaj nie korzystają oni z pomocy specjalistów;

Autorki przeprowadzonych badań wskazują, że nasze społeczeństwo wymaga w tym względzie edukacji. Rolnik - jak każdy inny człowiek - wykonując swój zawód potrzebuje przyjaznego środowiska do mieszkania, pracy i rozwoju, dającego poczucie bezpieczeństwa i komfort psychiczny.

Uważamy, że jako samorząd rolniczy powinniśmy dążyć do kształtowania takiego środowiska i dbać o pozytywne postrzeganie polskiego rolnika, szacunek do jego pracy, docenienie jego roli w społeczeństwie oraz ukazywanie prawdziwej wiejskiej rzeczywistości. Aby wyeliminować błędne postrzeganie branży rolniczej przez pozostałe grupy społeczne, proponujemy, aby KRIR wyasygnowała środki na dofinansowanie przeprowadzenia ogólnopolskiej akcji informacyjno-edukacyjnej, której celem będzie a) uświadomienie ważnego wkładu, jaki rolnicy wnoszą na rzecz pozostałej części społeczeństwa; b) wzmocnienie poczucia wartości samych rolników. Z uwagi na zróżnicowanie specyfiki polskiego rolnictwa sugerujemy, aby ostateczną decyzję w kwestii zakresu i formy przeprowadzenia odpowiednich działań pozostawić wojewódzkim izbom, które - w zależności od możliwości - poniosą część niezbędnych kosztów. Proponujemy również, aby wykorzystać doświadczenia i kreatywność wszystkich wojewódzkich izb rolniczych i utworzyć swego rodzaju „bazę pomysłów”, z której każda z izb będzie mogła w dowolny sposób skorzystać.

Jako pomysłodawca przeprowadzenia akcji przedstawiamy propozycje MIR:

1) Opracowanie treści i popularyzacja haseł „prorolniczych”, np.:

- *„Przynajmniej raz w życiu będziesz potrzebował lekarza, prawnika, policjanta i kasznodziei, ale trzy razy dziennie, potrzebujesz rolnika”* (hasło propagowane przez Brendę Schoepp - amerykańską rolniczkę i pisarkę);
- *„Zjadłeś dziś? - podziękuj rolnikowi”.*

Podstawą tworzenia haseł mogłyby być również informacje pochodzące z opracowań naukowych czy danych statystycznych GUS - np. infografika przedstawiająca „strukturę doby przeciętnego rolnika”, itp.

Ważne, aby z informacją docierać do właściwych adresatów - konsumentów spoza branży rolniczej. Odpowiednim sposobem przekazu mogłyby być np. plakaty / billboardy umieszczane w miejscach sprzedaży żywności (sklepy, targowiska, lokale gastronomiczne), banery publikowane na stronach internetowych, nadruki na koszulkach itp.).

2) Oficjalne ustanowienie /wprowadzenie do kalendarza/ Dnia Rolnika oraz nadanie mu odpowiedniej rangi. Powinno to być coroczne święto mające na celu nie tylko uczczenie pracy rolników, ale uświadomienie ich roli w życiu każdego człowieka. Obecnie, w kalendarzu świąt nietypowych wpisane jest Patronalne Święto Rolników przypadające na 15 maja. Jest to święto o charakterze kościelnym, obchodzone głównie w parafiach w których patronem jest święty Izydor Oracz, opiekun ciężko pracujących ludzi i rolników. Podobnie jak obchody dożynkowe - są to święta obchodzone przez rolników, jednak nie mają one większego znaczenia dla nierolniczej części społeczeństwa (z wyłączeniem przedstawicieli partii politycznych, szczególnie w latach „wyborczych”). Datę ustanowienia tego święta pozostawiamy do wspólnej decyzji wszystkich izb.

4. Zmiany w zakresie kwestii formalnych oraz wprowadzenia uproszczeń w przepisach regulujących zasady wnioskowania o płatności przyznawane przez ARiMR.

Każdego roku rolnicy zgłaszają problemy i trudności, z którymi borykają się w procesie wnioskowania o dopłaty - zarówno w ramach płatności obszarowych jak i innych cyklicznych interwencji obsługiwanych przez ARiMR. Zdarza się, że są to sytuacje wyjątkowe lub będące efektem niejednoznacznych interpretacji obowiązujących przepisów. Mając na względzie doświadczenia małopolskich rolników postulujemy o wprowadzenie zmian / dodatkowych zapisów w obowiązujących aktach prawnych, które w znaczny sposób uprością zarówno proces aplikowania jak i oceny składanych wniosków, oraz poprawią efektywność komunikacji pomiędzy ARiMR, a beneficjentami wdrażanych przez Agencję programów. Sugerowane przez MIR zmiany dotyczą:

- 1) wprowadzenia stałego, literowego oznaczenia działek rolnych - zwłaszcza przy programach rolnośrodowiskowych;
- 2) wprowadzenia, we wniosku o płatności obszarowe, dodatkowej kolumny w tabelce z oznaczeniami działek rolnych, w której można będzie dopisać nr działki w danej miejscowości;
- 3) wprowadzenia dodatkowej funkcjonalności w aplikacji eWnioski, tak aby możliwe było zaznaczenie działki rolnej, na której do siewu/sadzenia użyty zostanie/użyto materiału kwalifikowanego, oraz możliwości dołączenia kopii faktur za zakupiony materiał. Informacje zawarte w eWniosku byłyby podstawą do przyznania dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany - bez konieczności składania odrębnego wniosku;
- 4) wprowadzenia przepisu / zasady, aby zmiana numeracji działki, będąca efektem jej podziału, obowiązywała dopiero w roku następnym po jej wprowadzeniu. Zdarzają się bowiem sytuacje, że po złożeniu przez rolnika wniosku o płatność do gruntów dzierżawionych, właściciel tej działki dokonuje jej podziału w wyniku czego następuje zmiana numeracji, o czym rolnik nie zostaje poinformowany;
- 5) wycofania obowiązku przedkładania przez rolnika oświadczeń, dotyczących realizacji zobowiązań w ramach ekoschematów. Wystarczające w tym względzie powinny być deklaracje określone we wniosku obszarowym, w którym rolnik swoim podpisem potwierdza prawdziwość wszystkich zawartych w nim informacji;
- 6) umożliwienia rolnikowi samodzielnego wygenerowania ze strony internetowej ARiMR liczby DJP, które należy zadeklarować we wniosku o zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie paliwa rolniczego. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, rolnik ubiegający się o zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystanego do produkcji rolnej w odniesieniu do bydła, owiec, kóz, koni i świń, do wniosku o zwrot podatku musi dołączyć dokument, wydany na jego wniosek przez kierownika biura powiatowego ARiMR, zawierający informacje o średniej rocznej liczbie świń oraz liczbie dużych jednostek przeliczeniowych (DJP) bydła, owiec, kóz i koni będących w jego posiadaniu. Umożliwienie producentowi rolnemu samodzielnego wygenerowania tej informacji z IRZplus znacznie uprościłoby proces składania wniosku, a pracownikom ARiMR oszczędziłoby czasu na wydawanie dokumentów zawierających / potwierdzających informacje, które *de facto* znajdują się w bazie danych, którymi Agencja dysponuje.

5. Zmiany w kryteriach warunkujących uzyskanie wsparcia w ramach interwencji I.10.5 *Rozwój małych gospodarstw*.

Z uwagi na ograniczenia / możliwości determinujące wysokość uzyskiwanych dochodów przez rolników w związku z prowadzoną produkcją - np. inne w przypadku konwencjonalnej hodowli krów o dużej wydajności mlecznej, a inne w przypadku hodowli krów o niskiej wydajności, jak np. rasy polska czerwona - należy zróżnicować kryteria warunkujące uzyskanie dofinansowania w ramach działania *Rozwój małych gospodarstw*. Zróżnicowane kryteria oceny dochodowości gospodarstw powinny być stosowane zarówno na etapie wnioskowania o pomoc, jak również jej końcowego rozliczania.

Małopolscy producenci, właściciele małych gospodarstw utrzymujących krowy rasy polska czerwona (objęte programem ochrony zasobów genetycznych), którzy chcieliby skorzystać z tej propozycji wsparcia, oczekują obniżenia minimalnej kwoty uzyskiwanego przychodu ze sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie, określonej obecnie na poziomie nie mniejszym niż 5 tys. zł.

6. Ukrócenie pobierania dopłat bezpośrednich przez „pseudo rolników”.

Z naszych obserwacji wynika, że oficjalne dane statyczne dotyczące użytkowania ziemi i pobierania płatności obszarowych w Małopolsce daleko odbiegają od rzeczywistości i konieczne jest ich urealnienie. Pomimo wielu wcześniejszych interwencji w tej sprawie, nadal dość powszechnym zjawiskiem jest pobieranie dopłat bezpośrednich przez osoby, które wydzierżawiają grunty rolne na podstawie umowy ustnej i, pomimo tego że same nie zajmują się produkcją rolniczą, wnioskują o dopłaty i są beneficjentami wsparcia, które zgodnie z przepisami przysługuje rolnikowi aktywnemu zawodowo prowadzącemu działalność rolniczą. Wnioskujemy o wprowadzenie zapisów definitywnie eliminujących tego rodzaju praktyki, które sprawiają, że dopłaty nie są zagospodarowane zgodnie z ich przeznaczeniem, co również wpływa na zafałszowanie informacji o wysokości środków, które zostały/zostaną przekazane na rozwój polskiego rolnictwa. Sugerujemy, aby kwestie te rozwiązać w ramach nowej ustawy „Aktywny rolnik” lub/i ustawie o dzierżawie ziemi.

7. Zmiany w funkcjonalności systemu IRZplus w zakresie dokonywania zgłoszeń dotyczących przemieszczania owiec w ramach wypasu/wypasu kulturowego.

Obecnie w systemie IRZplus możliwe jest zgłoszenie przemieszczenia zwierząt w zakresie opuszczenia siedziby stada (sprzedaż, padnięcie, zabicie, wywóz do innego kraju, zaginięcie) oraz przybycia (kupno, sprzedaż, przywóz z innego kraju). Nie ma natomiast możliwości zgłoszenia przemieszczania owiec na wypas, który jest zwyczajem kultywowanym od wielu pokoleń przez górali zajmujących się ich hodowlą. Podczas wypasu owce przebywają na halach (w tym również w ramach wypasu kulturowego) od wiosny do jesieni. Hodowca zobowiązany jest zgłosić przemieszczenie zwierząt, co w obowiązującym systemie IRZ oznacza, że zostały one „sprzedane”, w związku z czym, hodowca - który w systemie przestaje być ich właścicielem - zostaje pozbawiony wszelkich dopłat do owiec. Taki sposób zgłoszenia wprowadza do systemu nieprawdziwe informacje i wyklucza hodowców z możliwości uzyskania przysługującego im wsparcia. Dlatego też konieczne jest utworzenie w systemie IRZ możliwości zgłoszenia przemieszczania owiec na wypas, w tym również wypas kulturowy.

Z poważaniem,

Henryk Dankowiakowski

Dyrektor MIR

Do wiadomości:

- a) Delegaci rad powiatowych MIR
- b) a/a.